

Školní zralost

Rozvoj schopností:

Hrubá motorika

Rozvoj obratnosti - běh, skákání, seskakování, lezení, přelézání, podlézání, házení, udržování rovnováhy, chůze po schodech, skákání na jedné noze

Jemná motorika

Navlékání korálků, knoflíků, těstovin.

Přišívání velkých knoflíků, prošívání látky, papíru.

Modelování z plastelíny, hlíny, těsta.

Hnětení, mačkání, uždibování, válení válečku, krouživý pohyb při modelování kouliček.

Malování-prstové barvy, vodové a temperové barvy.

Práce s razítky.

Mačkání papíru. Vytrhávání z papíru(různé geometrické tvary) a skládání mozaiky z útržků.

Stříhání(začínáme jen přestřihnutím pásku, rohu papíru pak i tvary.

Výroba skládaček z papíru-harmoniky, červík, čepice).

Skládání tvarů a figur z párátek, tyčinek, špejlí, slámek.

Uzlování na šňůrkách, spojit uzlem tkaničku, udělat řetěz z malých provázků

Skládání kostek, stavebnice, mozaiky..

Motání klubíček vlny.

Šroubování uzávěrů lahve, šroubky a matice

Zamykání, odemykání.

Montování a práce s nářadím.

Házení na cíl.

Rozvoj grafomotoriky

činnosti by měly svojí náročností odpovídat věku a schopnostem- vždycky vycházíme z možností dítěte.

Vývoj kresby: rovná čára, kruh, oblouk, spirály, vlnovky, zuby, horní a dolní smyčky, horní a dolní oblouky

Pracovní návyky při kreslení: úchop tužky(špetkový), postavení ruky(horní konec tužky směřuje do oblastí mezi ramenem a loktem), uvolněnost ruky, tlak na podložku (nácvik "gumové" ruky), náklon pracovního listu, výběr psacího náčiní

Zrakové vnímání

Vnímání barev: rozlišování a pojmenování.

Rozlišení figury a pozadí: vyhledávání a pojmenovávání jednotlivých objektů, postupné zaměřování se na menší prvky, vyhledávání částečně ukrytých objektů v obrázcích..

Zrakové rozlišování: schopnost třídit a uvědomovat si části a celek, polohu předmětu- nahoře, dole, shodné a rozdílné části, u stavebnic vyhledávat díly s méně jasnými rozdíly, pexeso, loto, domino

Zraková analýza a syntéza: stavebnice-práce s návodem, skládačky, puzzle, obrazce podle předloh.

Zraková paměť: pexeso, Kimovy hry, každodenní povídání o tom, co vidělo.

Oční pohyby: podporujeme sledování zleva doprava (i řazení obrázků)

Vnímání času a prostoru

Dostatečné rozvinutí vede k lepšímu zvládnutí školních dovedností. Čas i prostor vnímáme víc individuálně a subjektivněji než jiné vjemy.

Nápomocné je dodržování rituálů, pravidelných činností. Činnosti a jejich následování pojmenováváme.

Řazení obrázků, vyprávění příběhů.

Pojmy první, poslední, blízký, vzdálený, nahoře, dole, vpravo, vlevo, noc, roční období

Sluchové vnímání

Naslouchání: záměrná činnost - čtené nebo vyprávěné pohádky

Figura a pozadí: vytváříme klidné prostředí, hry zaměřené na lokalizaci zvuků, poslouchání ticha, při čtení určíme slovo, na které dítě reaguje např. tlesknutím

Sluchová diferenciaci: rozlišování a poznávání zvuků doma i venku, rozlišování hlasů, vyrobená chrastidla(čočka, rýže, kmín..), písničky podle melodie, hudební nástroje

Sluchová analýza a syntéza: členění slov na slabiky, hledání delších a kratších slov, hledání a vymýšlení rýmů, slovní fotbal..

Sluchová paměť: říkadla, básničky, písničky, "Až půjdu na severní pól, vezmu si s sebou..", převyprávění přečteného příběhu, zadávání více instrukcí najednou

Znaky školní zralosti

Hlavními znaky školní zralosti jsou zralost tělesná, duševní a sociální.

1. Tělesná zralost: Fyzickou zralost dítěte posuzuje pediatr, vyjadřují se k ní rodiče a učitelky mateřské školy. Posuzují se především věk dítěte, jeho výška a váha, přiměřenost rozvoje hrubé a jemné motoriky.

2. Duševní zralost: Duševní zralost zahrnuje poznávací a rozumové schopnosti. Předpokladem pro vstup do školy je dosažená úroveň **zrakového a sluchového vnímání, rozumových schopností, paměti, řeči a motoriky**.

Zralost zrakového vnímání

Zralost zrakové vnímání je předpokladem pro úspěšné čtení. Dítě by mělo být schopné odlišit od sebe různé tvary a základní tvary i pojmenovat (čtverec, kruh, trojúhelník) a mělo by znát tvary alespoň některých písmen a číslic.

Aktivita k procvičování zrakového vnímání:

- rozlišování a vyhledávání stejných předmětů (např. kostek mezi kuličkami), odlišování rozdílných věcí (najít, co do skupiny nepatří podle tvaru, barvy)
- vyhledávání rozdílu na zdánlivě stejných obrázcích
- odlišení rozdílného obrazce z řady stejných
- skládání a rozkládání obrázků rozstříhaných na části, skládání a rozkládání částí stavebnic (rozkládací kostky) a puzzle.
- procházení obrázkovými bludišti
- vyhledání a určení místa věci v místnosti, na obrázku i hračce.
- vyhledání věcí na obrázku s pojmy dole/nahoře, vpravo/vlevo vzadu/vpředu/uprostřed.

Zralost sluchového rozlišování

Předpokladem pro úspěšnou výuku čtení je, aby dítě mělo poznat první písmeno ve slově.

Aktivita k procvičování zrakového vnímání:

- rozlišování zvuků (při zavázaných očích poznat zvuk sirek, peněz, klíčů aj.), poznávání hudebních nástrojů, přírodních zvuků
- napodobování rytmu vytleskáním (říkadla, básničky)
- hledání schovaného budíku podle zvuku
- hádání, co zvuk vydává
- hry na slepou bábu
- hádání, kterou hláskou začíná a končí slovo (co slyšíš na začátku - na konci?)
- "slovní fotbal" na hlásky (hráč vymyslí slovo začínající hláskou, na kterou končilo slovo vymyšlené protihráčem)
- vyhledání předmětů v místnosti začínajících na určitou hlásku či slabiku
- vymyšlení slov na nějakou slabiku (KO-lo, KO-pačky, KO-loběžka, ...)

Rozumové schopnosti

Chápání světa by u budoucích prvňáčků mělo být již více realistické, fantazijní pohled by měl postupně ustupovat. Dítě by také mělo:

- chápat jednoduché pojmy související s časem (včera-dnes-zítřa, ráno-poledne-večer) a být schopné řadit události chronologicky podle děje
- znát roční období
- být schopno tříditi věci podle velikosti, délky, množství, druhu (větší – menší; stůl - židle - postel x jablko)
- být schopno logické úvahy o pojmech (co mají podobného stůl a židle; košile a svetr ap.)
- znát barvy i doplňkové (oranžovou, hnědou, růžovou, fialovou)
- mít určité početní vědomosti (kolik nohou má pes, kolik je dnů v týdnu) a dovednosti (umět počítat do 10)
- sčítat a odčítat do 5 (přidávat a ubírat z množství věcí)
- zvládnout ukázat správný počet na prstech či vybrat z hromádky předmětů požadovaný počet

Paměť

Paměť dítěte před vstupem do školy se stává trvalejší a záměrnější, i když je spíše mechanická než logická. Dítě by mělo:

- být schopné zapamatovat si větu o osmi slovech a doslova ji zopakovat
- udělat podle tří najednou vydaných pokynů danou věc provést (například "Jdi do kuchyně, vezmi tam hrneček a přines mi ho.")
- umět zpaměti krátké básničky a písničky, popřípadě vyprávět vtipy či hádanky

Řeč

Školsky zralé dítě by mělo:

- správně vyslovovat všechny hlásky, toleruje se nesprávná výslovnost R,Ř
- v krátkosti (6 - 7 větami) plynule vyprávět o rodině, zájmech či trávení volného času
- mít bohatou slovní zásobu a zvládat i gramatické jevy řeči - správně skloňovat podstatná jména, a časovat slovesa
- skládat slova ve větě ve správném pořadí

Grafomotorika

Předpokladem pro rozvoj psaní je dobrá grafomotorika. Nutné jsou zejména:

- správný a fixovaný úchop tužky
- vybarvování ploch bez přetahování, nedotažení či odbytí jen vyčmáráním
- schopnost napodobit geometrické tvary

schopnost správně zobrazovat figurální kresbu, která by měla být bohatá na detaily, propracovaná, ve správných proporcích (postava, oči, uši, 5 prstů)

3. Sociální a citová zralost: Úspěch ve škole je též podmíněn určitou duševní vyspělostí, samostatností, **emocionální stabilitou**, odolností a schopností přijmout i případný neúspěch. Školsky zralé dítě by mělo:

- být schopné velkou část dne trávit ve skupině vrstevníků mimo domov a bez přítomnosti rodičů
- přijmout místo rodičů jako autoritu učitele
- vykat dospělým, pozdravit při setkání, poprosit při žádosti o věc / pomoc, poděkovat
- umět se obléknout bez cizí pomoci, obout si boty a zavázat tkaničky na kličku
- být schopné se podřídit formě práce ve skupině, plnit požadavky skupiny a kooperovat ve skupině
- mýt osvojené hygienických návyky (jít samo na WC, umýt si ruce, ráno a večer si vyčistit zuby, večer se samo vykoupat)
- nereagovat na nezdar či nespravedlnost impulsivním výbuchem nebo pláčem
- rozhořčení ventilovat spíše slovními výlevy než záchvaty vzteku nebo tělesným násilím.

Pracovní zralost

Velmi důležitou otázkou je úroveň pracovní zralosti, která souvisí s motivací. Ačkoli zájem o hru stále ještě přetrvává, dítě by současně mělo:

- projevat zájem o činnosti podobající se školním úkolům (např. úkoly v dětských časopisech)
- být schopné pracovat na nějakém úkolu delší dobu, i když je úkol relativně nezajímavá
- být schopné dokončit úkol, který si samo dalo: obrázek, hrad z písku, stavebnici

Rodiče by měli dítě naučit večer si připravit věci na následující den, sbalit tašku, ráno jít do školy, psát úkoly, udržovat si pořádek v tašce a věcech, nezapomínat věci. V 1. třídě by ještě rodiče měli dítěti tašku kontrolovat.